

Билтен судске праксе
Апелациони суд у Крагујевцу
Број 1/2019

Правни ставови и закључци грађанског одељења и
одељења за радне спорове

Одговори на спорна правна питања виших и основних судова са подручја
Апелационог суда у Крагујевцу усвојени на седници грађанског
одељења Апелационог суда у Крагујевцу одржаној 17.05.2018.год.

1. питање: Да ли је правилно поступање суда када у судским поступцима, у вези датог налаза и стручног мишљења центра за социјални рад, позива и саслушава као сведока радника који је учествовао у изради налаза и стручног мишљења?

Одговор: Представник органа старатељства не може имати својство сведока у поступку, јер су сведоци лица која имају непосредна или посредна лична сазнања о чињеницама које суд утврђује у поступку, те их не треба позивати у својству сведока, од истих не треба узимати личне податке, нити им се позиви шаљу на кућну адресу. Стручни радници су представници органа старатељства према Закону о социјалној заштити и имају статус службеног лица. На рочиште може бити позван представник органа старатељства ради евентуалног појашњења датог налаза, стручног мишљења или допуне. Налаз и стручно мишљење органа старатељства нема доказну снагу јавне исправе. Налаз и стручно мишљење сачињава водитељ случаја и исти га потписује, а што је предвиђено одредбом члана 62. Правилника о организацији, нормативима и стандардима рада центра за социјални рад. Наведеним Правилником предвиђена је структура и садржај налаза и стручног мишљења. Уколико суд сматра да налаз и стручно мишљење не садржи све што је предвиђено Правилником или што је потребно ради разјашњења битних чињеница, може да захтева допуну налаза и стручног мишљења или може позвати представника органа старатељства који је радио на изради налаза и стручног мишљења, ради његовог појашњења.

2. питање: Да ли у судским поступцима у којима се као иницијатор поступка (тужилац, предлагач), појављује Центар за социјални рад, трошкови извођења доказа чије је извођење предложио Центар за социјални рад треба да падну на терет буџетских средстава суда? Да ли је неопходно да трошкови извођења предложених доказа који падају на терет буџетских средстава суда и формално буду постављени у иницијалном акту?

Одговор: Не постоји законски основ да се у предметима у којима се Центар за социјални рад појављује као иницијатор поступка, трошкови вештачења „ex officio“ намирују из средстава суда, односно буџета. Трошкови извођења доказа падају на буџет буџетских средстава суда једино у случају када се примењује одредба члана 205. Породичног закона, у поступку у вези са породичним односима када суд може утврђивати чињенице и када оне нису међу странкама спорне, а може самостално истраживати чињенице које ниједна странка није изнела. Уколико се као иницијатор оваквих поступака појави Центар за социјални рад, трошкови извођења доказа могу пасти на терет буџетских средстава, уколико је то потребно сагласно одредби члана 205. Породичног закона, а Центар не предујми потребне трошкове или одустане од извођења одређеног доказа.

3. питање: Шта се подразумева под виђањем детета у контролисаним условима?

Одговор: Суд одређује меру виђења детета у контролисаним условима у случајевима када поремећени породични односи то захтевају. Циљ одређивања виђења детета у контролисаним условима јесте нормализација поремећених породичних односа, а орган

старатељства је тај који има стручне компетенције да се тај циљ оствари кроз ову меру (углавном је то виђење детета са родитељем уз присуство радника Центра за социјални рад).

4. питање: Ко процењује да ли је дете способно да формира сопствено мишљење и на који начин - да ли то чини суд или други орган пред којим се води поступак или привремени, односно колизијски старатељ детета, и да ли се ради о њиховој слободној процени, односно слободном уверењу?

Одговор: Одредбе члана 65. Породичног закона прописују да дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења, а у зависности од тога да ли је дете млађе или старије од 10 година, дете има право да посредно или непосредно пред судом изрази своје мишљење. Постоји оборива претпоставка да је свако дете способно да изрази своје мишљење. Уколико се појави сумња, треба затражити мишљење органа старатељства или мишљење педагога, психолога, преко којих суд може утврђивати ову чињеницу. Дете старије од 10 година може непосредно изразити своје мишљење пред судом, с' тим да ће Центар за социјални рад да изврши припреме, тако да дете благовремено добије сва обавештења која су му потребна како би могло да формира своје мишљење и да слободно изрази своје мишљење, било само, било преко лица које дете одабере (учитељ, наставник, водитељ случаја). Треба имати у виду да ако је дете старије од 10 година, не постоји обавеза суда да дете саслуша, већ суд води рачуна да дете старије од 10 година има право да непосредно пред судом изрази своје мишљење, у присуству лица које дете одабере. Суд је у обавези да мишљењу детета посвети дужну пажњу, а мишљење детета цени у склопу са осталим доказима.

5. питање: Како суд треба да поступи када је налаз и стручно мишљење Центра за социјални рад у супротности са мишљењем детета које је старије од 10 година?

Одговор: Суд цени налаз и мишљење Центра за социјални рад и мишљење детета, а одлуку доноси увек у складу са најбољим интересом детета. Мишљење детета није преовлађујуће у доношењу одлуке, већ најбољи интерес детета. Обавеза суда да мишљењу детета посвети дужну пажњу подразумева да суд цени мишљење детета и оцени да ли је мишљење детета у његовом најбољем интересу и да у случају када не прихвати мишљење детета образложи зашто га не прихвата.

6. питање: Да ли у судским поступцима за накнаду штете по основу одговорности за другог, ради одлучивања о тужбеном захтеву суд треба да примењује принцип објективне одговорности или принцип претпостављене кривице?

Одговор: Одговор на ово питање је садржан у законском тексту: проузроковање штете - одсек 3. Закона о облигационим односима. Уколико се питање односи на предмете у којима се тужбеним захтевом тражи накнада штете од Центра за социјални рад за штету коју је њиховштићеник (нпр. лице над којим се врши надзор) причинио трећим лицима, суд треба да примењује принцип претпостављене кривице, осим када је у питању штета коју причини малолетник узраста до 7 година, када се примењује принцип објективне одговорности.